Tehtäviä selkokirjaan

Yhdeksän miehen saappaat

Pentti Haanpää
Selkomukauttanut Tuomas Kilpi

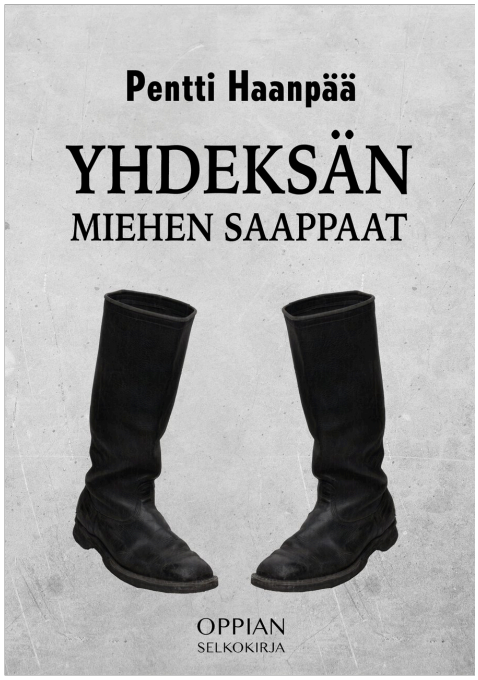

Sisällys

Kysymyksiä kirjasta 2
Sanastoa 9
Oikein vai väärin? 10
Tapahtumat järjestykseen 11
Kuka sanoi? 11
Sanaristikko 12
Keskustelu- ja kirjoitustehtäviä 13
Tiedonhakutehtäviä 16

Nämä tehtävät on tarkoitettu tukemaan selkokirjan käyttöä opetuksessa ja opiskelussa. Kaikkia tehtäviä saa käyttää, kopioida, levittää ja muokata vapaasti.
Pentti Haanpään teoksen Yhdeksän miehen saappaat on selkomukauttanut Tuomas Kilpi. Kirjan on julkaissut Oppian.
Lisää selkokielisiä tieto- ja kaunokirjoja löydät osoitteesta selko.oppian.fi

Kysymyksiä kirjasta

Valitse oikea vastaus. Ympyröi oikea kirjain.

Lue sivut 8–30.

Luku: 1

1. Mitä vääpeli Soro halusi, kun hän tuli lomalle rintamalta?

a) Hän halusi olla siisti.
b) Hän halusi syödä hyvin.
c) Hän halusi mennä saunaan.

2. Soro käveli kaupungilla kersantti Pensaan kanssa. Miltä Sorosta tuntui?

a) Hän oli kuin vanha ja väsynyt mies.
b) Hän oli kuin vieras kaupungissa.
c) Hän oli kuin uusi ihminen.

3. Mitä vääpeli Soro päätti tehdä?

a) Hän päätti palata heti rintamalle.
b) Hän päätti lähteä pois armeijasta.
c) Hän päätti ylentää itsensä vänrikiksi.

4. Soro oli rouva Puhdin huvilassa. Mistä nuori mies tuli esiin?

a) Sängyn alta
b) Kaapista
c) Verannalta

5. Mitä Soro löysi rouva Puhdin kaapista?

a) Laatikon, jossa oli upseerin merkkejä
b) Pussin, jossa oli paljon rahaa
c) Kirjan, jossa oli rouvan kirjeystävät

6. Mihin Soro vertasi rouva Katariina Puhtia?

a) Hämähäkkiin
b) Kettuun
c) Käärmeeseen

7. Päällikkö sai tietää totuuden. Miten Soron asia lopulta ratkaistiin?

a) Hänestä tuli oikea vänrikki.
b) Hän joutui sotaoikeuteen.
c) Hänestä tuli taas vääpeli.

8. Miksi Jopperi halusi vaihtaa saappaita Soron kanssa?

a) Jopperin saappaat olivat liian painavat.
b) Jopperin saappaat olivat liian pienet.
c) Jopperin saappaat olivat melkein rikki.

Lue sivut 31–43.

Luku: 2

9. Mikä Heikki Jopperin työ oli ennen sotaa?

a) Kansakoulun opettaja
b) Poliisi
c) Maanviljelijä

10. Mihin Jopperi uskoi?

a) Suur-Suomeen
b) Nopeaan rauhaan
c) Neuvostoliittoon

11. Miksi Jopperi ei voinut palata kotiinsa meren rannalla?

a) Talo oli myyty vieraalle.
b) Talo oli tuhoutunut pommituksessa.
c) Talossa asui saksalaisia.

12. Mitä Jopperin äiti ajatteli Jopperista ja Hannasta?

a) Äiti ei huomannut heitä ollenkaan.
b) Äiti toivoi, että he menevät naimisiin.
c) Äiti ei halunnut nähdä heitä yhdessä.

13. Mikä Jopperista tuli loman jälkeen?

a) Pataljoonan johtaja
b) Kaukopartiomies
c) Varastokersantti

14. Mitä Jopperin ryhmälle tapahtui kevättalvella?

a) Ryhmä vangitsi monta vihollista.
b) Ryhmä pääsi kotiin lomalle.
c) Kukaan ryhmästä ei palannut retkeltä.

15. Miksi kersantti Nirva sai Jopperin saappaat?

a) Hän oli voittanut varuskersantin korttipelissä.
b) Hän oli tarjonnut varuskersantille rommia.
c) Hän oli löytänyt saappaat Jopperin sängyn alta.

Lue sivut 44–53.

Luku: 3

16. Mikä Toivo Nirva oli?

a) Opettaja
b) Suutari
c) Hevosmies

17. Mitä Nirva teki, kun muut eivät uskaltaneet viedä tarvikkeita?

a) Hän ampui vihollisen konekiväärin.
b) Hän vei kolonnan perille pimeässä.
c) Hän pelasti kapteenin suosta.

18. Mitä Nirva kaipasi rintamalla?

a) Kaupunkia ja ravintoloita
b) Kotiaan ja peltojaan
c) Vanhaa armeijan ystäväänsä

19. Millaiset Jopperin saappaat olivat Nirvan jaloissa?

a) Hieman liian pienet
b) Aivan liian isot
c) Juuri sopivan väljät

20. Vihollinen hyökkäsi kylään. Miksi Nirva halusi mennä talleille?

a) Siellä oli hevosia, joista piti huolehtia.
b) Siellä oli turvallinen piilopaikka.
c) Siellä oli hevonen, jolla hän pääsi pakoon.

21. Taistelu loppui. Mitä Nirva ajatteli, että kaatuneilla vihollisilla voi olla?

a) Ruokaa ja viinaa
b) Kelloja ja sormuksia
c) Karttoja ja kirjeitä

22. Mitä Nirvalle tapahtui suolla?

a) Hevonen potkaisi häntä.
b) Hän upposi syvälle suohon.
c) Haavoittunut vihollinen ampui häntä.

Lue sivut 54–66.

Luku: 4

23. Mitä sotamies Ahvenen mökille oli tapahtunut?

a) Mökissä asui nyt sotilaita.
b) Mökki oli myyty vieraalle.
c) Mökki oli palanut sodassa.

24. Mihin Ahven muurasi uunin lomallaan?

a) Saunaan
b) Navettaan
c) Korsuun

25. Mitä Ahven löysi suon reunalta kaatuneen puun päältä?

a) Saksalaisen kypärän
b) Venäläisen kiväärin
c) Vanhan kirveen

26. Minkä eläimen Ahven ampui uudella aseella?

a) Hirven
b) Metson
c) Jäniksen

27. Kuka keksi, että Ahvenen perheelle piti rakentaa talo?

a) Korpraali Isolintu
b) Mari Ahven
c) Kapteeni Kola

28. Mitä korpraali Isolintu sanoi sodasta?

a) Sota ei lopu koskaan.
b) Sota loppuu ensi keväänä.
c) Suomi häviää sodan.

29. Miksi Juhani Norppa joutui vankilaan?

a) Hän oli lyönyt upseeria.
b) Hän oli varastanut saappaat.
c) Hän ei halunnut ylittää rajaa.

30. Miten Juhani Norppa sai Ahvenen korjatut saappaat?

a) Hän voitti ne Isolinnulta illalla korttipelissä.
b) Hän antoi niistä Isolinnulle pullon viinaa.
c) Hän veti ne jalkaansa ja jätti omat tilalle.

Lue sivut 67–75.

Luku: 5

31. Mitä Norpan talolle tapahtui lama-aikana?

a) Se paloi sodassa.
b) Se myytiin pakkohuutokaupassa.
c) Se annettiin Norpan pojalle.

32. Mitä Juhani Norppa teki Itä-Karjalassa?

a) Hän rakensi rautatien siltoja.
b) Hän teki kirkon penkkejä.
c) Hän kaivoi ampumahautoja.

33. Missä Tatjanan mies oli?

a) Kotona sairaana
b) Vankilassa Suomessa
c) Sodassa vihollisen puolella

34. Mitä Norppa ajatteli kirkon ensimmäisessä jumalanpalveluksessa?

a) Tämä on elämäni paras hetki.
b) Puutavarayhtiö hyötyy eniten.
c) Haluan itse papiksi.

35. Millainen korpraali Korppi oli, kun Norppa tapasi hänet?

a) Hänellä ei ollut rahaa ja hänellä oli krapula.
b) Hän oli haavoittunut ja käveli kepin kanssa.
c) Hän oli juuri voittanut paljon rahaa kortissa.

Lue sivut 76–97.

Luku: 6

36. Kuka puhui Korpille kadunkulmassa?

a) Luutnantti Purnu
b) Kapteeni Nenänen
c) Kersantti Pensas

37. Kuka otti Korpin mukaansa sotapoliisin luota?

a) Kapteeni, joka oli Korpin ystävä
b) Ravintolan vihainen emäntä
c) Nainen, jolla oli kettuturkki

38. Missä Korppi heräsi seuraavana päivänä?

a) Kovalla lattialla
b) Pehmeässä vuoteessa
c) Ravintolan penkillä

39. Kuka rouva Risu oli?

a) Ravintolan emäntä
b) Lotta ja sairaanhoitaja
c) Leski ja kauppias

40. Miksi Korppi oli iloinen, kun loma loppui?

a) Hän kaipasi omaa vaimoaan.
b) Kaikki oli liian hienoa ja siistiä.
c) Hän halusi taistella rintamalla.

41. Miksi kuorma-auto kulki niin hitaasti?

a) Vihollinen pommitti tietä.
b) Kevät oli tehnyt tiestä mutaisen.
c) Lumimyrsky oli peittänyt tien.

42. Mitä Korppi ja luutnantti Purnu pelasivat?

a) Noppapeliä
b) Korttia
c) Shakkia

43. Miksi luutnantti Purnu järjesti Korpille uudet saappaat kenttävartioon?

a) Hän ei halunnut menettää pelitoveria.
b) Tie huoltokylään oli liian mutainen.
c) Kenttävartiossa oli liian vähän miehiä.

Lue sivut 98–108.

Luku: 7

44. Mistä sotamies Nokkanen valitti saappaissa?

a) Ne olivat liian isot.
b) Ne haisivat pahalta.
c) Ne olivat märät.

45. Kuka Kaija Holm oli?

a) Nokkasen ystävä ajalta ennen sotaa
b) Nokkasen sisar ja lotta
c) Nokkasen naapurin tytär

46. Mitä Kaija kertoi Nokkaselle suudelman jälkeen?

a) Hän muuttaa pois.
b) Hänellä on mies.
c) Hän on sairas.

47. Mitä Nokkanen ajatteli, kun hän kuuli Kaijan miehestä?

a) Kaija oli tehnyt oikein.
b) Myös häntä oli petetty.
c) Asia ei kuulunut hänelle.

48. Miksi korsun nimi oli Pelihelvetti?

a) Siellä pelattiin korttia jatkuvasti.
b) Siellä pelattiin shakkia joka ilta.
c) Siellä pelattiin noppapeliä rahasta.

49. Miksi Peli-Jaara nousi pelipöydästä ja meni nukkumaan?

a) Hän sairastui kuumeeseen.
b) Upseeri kielsi pelin.
c) Hän hävisi kaikki rahansa.

50. Jaara ehdotti saappaiden vaihtoa. Miksi Nokkanen ihmetteli?

a) Jaaran vanhat saappaat olivat paremmat.
b) Jaara ei ollut puhunut hänelle koskaan.
c) Nokkasen saappaat olivat aivan rikki.

Lue sivut 109–122.

Luvut: 8 · 9

51. Mitä Jaara kirjoitti vaimolleen hevosesta?

a) Hevonen pitää lähettää rintamalle.
b) Hevonen pitää myydä.
c) Hevosta pitää hoitaa paremmin.

52. Mitä varten Jaara pyysi vaimolta rahaa?

a) Lomamatkaa varten
b) Korttipeliä varten
c) Uusia saappaita varten

53. Mitä Jaara teki, kun vihollinen mursi linjat?

a) Hän pelasi korttia.
b) Hän pakeni ensimmäisenä.
c) Hän meni taistelemaan.

54. Lentokoneet hyökkäsivät. Mitä Jaara teki saappailleen?

a) Hän myi ne toiselle sotilaalle.
b) Hän vaihtoi ne toisen sotilaan kanssa.
c) Hän riisui ne ja jatkoi paljain jaloin.

55. Kenet sotamies Lehto tapasi asemalla?

a) Vääpeli Soron
b) Korpraali Korpin
c) Sotamies Ahvenen

56. Mitä saksalaiset tekivät Ahvenen uudelle talolle?

a) He polttivat sen.
b) He asuivat siinä.
c) He korjasivat sen.

57. Mitä Väinö Lehto aikoi tehdä kotona pellolla?

a) Kaivaa ojaa auki
b) Kyntää koko pellon
c) Kylvää ohraa

58. Mistä Väinö Lehto haaveili työn aikana?

a) Pitkästä lomasta
b) Uusista saappaista
c) Isoista koneista

Sanastoa

Mitä sana tarkoittaa? Kirjoita viivalle oikean selityksen kirjain.

1.	**rintama** s. 9	_____	a) aika keväällä, kun tiet ovat pehmeitä ja mutaisia
2.	**ylentää** s. 11	_____	b) paikka, jossa armeijat taistelevat
3.	**korsu** s. 41	_____	c) ihminen, jonka vaimo tai mies on kuollut
4.	**evakko** s. 54	_____	d) antaa jollekulle korkeampi sotilasarvo
5.	**lypsää** s. 57	_____	e) liikkua taaksepäin, pois vihollisen luota
6.	**suutari** s. 62	_____	f) maahan kaivettu suoja, jossa sotilaat asuvat
7.	**leski** s. 65	_____	g) ihminen, jonka piti lähteä kotoaan sodan takia
8.	**kelirikko** s. 86	_____	h) ihminen, joka tekee ja korjaa kenkiä
9.	**savotta** s. 109	_____	i) ottaa maitoa lehmästä
10.	**perääntyä** s. 114	_____	j) metsätyömaa, jossa kaadetaan puita

Oikein vai väärin?

Lue lause. Onko lause oikein vai väärin? Laita rasti oikeaan ruutuun. Tee tämä tehtävä, kun olet lukenut koko kirjan.

		Oikein	Väärin
1.	Soro muutti lomatodistukseensa vääpelin vänrikiksi.	☐	☐
2.	Rouva Puhti sanoi, että Eevertti oli hänen poikansa.	☐	☐
3.	Jopperi sai rintamalle paketin Hannalta.	☐	☐
4.	Mari Ahven oli hiljainen nainen.	☐	☐
5.	Juhani Norppa oli leski.	☐	☐
6.	Itä-Karjalan uusi kirkko rakennettiin kivestä.	☐	☐
7.	Norpan tuttava sai saksalaisilta viisi markkaa jokaisesta tiilestä.	☐	☐
8.	Rouva Risu saattoi Korpin asemalle.	☐	☐
9.	Kaijan mies Lauri oli kersantti.	☐	☐
10.	Peli-Jaara pelasi korttia kaksi viikkoa putkeen.	☐	☐
11.	Väinö Lehto sanoi, että olisi ollut parempi kaivaa ojia kuin hautoja.	☐	☐

Tapahtumat järjestykseen

Missä järjestyksessä asiat tapahtuvat kirjassa? Kirjoita ruutuun numero 1–8. Numero 1 on ensimmäinen tapahtuma. Tee tämä tehtävä, kun olet lukenut koko kirjan.

- ☐ Vääpeli Soro otti uudet saappaat varastosta.
- ☐ Kersantti Nirva kaatui suolla.
- ☐ Väinö Lehto kaivoi ojaa kotonaan.
- ☐ Peli-Jaara ehdotti Nokkaselle saappaiden vaihtoa.
- ☐ Soro ja Jopperi vaihtoivat saappaat kahvipaikassa.
- ☐ Juhani Norppa vaihtoi korjatut saappaat jalkaansa.
- ☐ Jopperin ryhmä ei palannut partioretkeltä.
- ☐ Korpraali Korppi pelasi shakkia luutnantti Purnun kanssa.

Kuka sanoi?

Kuka sanoo näin kirjassa? Valitse nimi laatikosta ja kirjoita se viivalle. Tee tämä tehtävä, kun olet lukenut koko kirjan.

Soro · Jopperi · Nirva · Ahven · Korppi · Rouva Risu · Kaija · Jaara

1. ”Olemme kai tuntemattomia tuttuja.” _____
2. ”Nyt toivoisi olevansa pieni kuin nyrkki.” _____
3. ”Taivas on sielläkin korkealla.” _____
4. ”Ettekö voi olla juomatta?” _____
5. ”Hyi, miten katkera olet!” _____
6. ”Saappaat vihasivat jalkoja.” _____

Sanaristikko

Lue vihjeet. Kirjoita vastaukset ruutuihin. Jokaiseen ruutuun tulee yksi kirjain. Tee tämä tehtävä, kun olet lukenut koko kirjan.

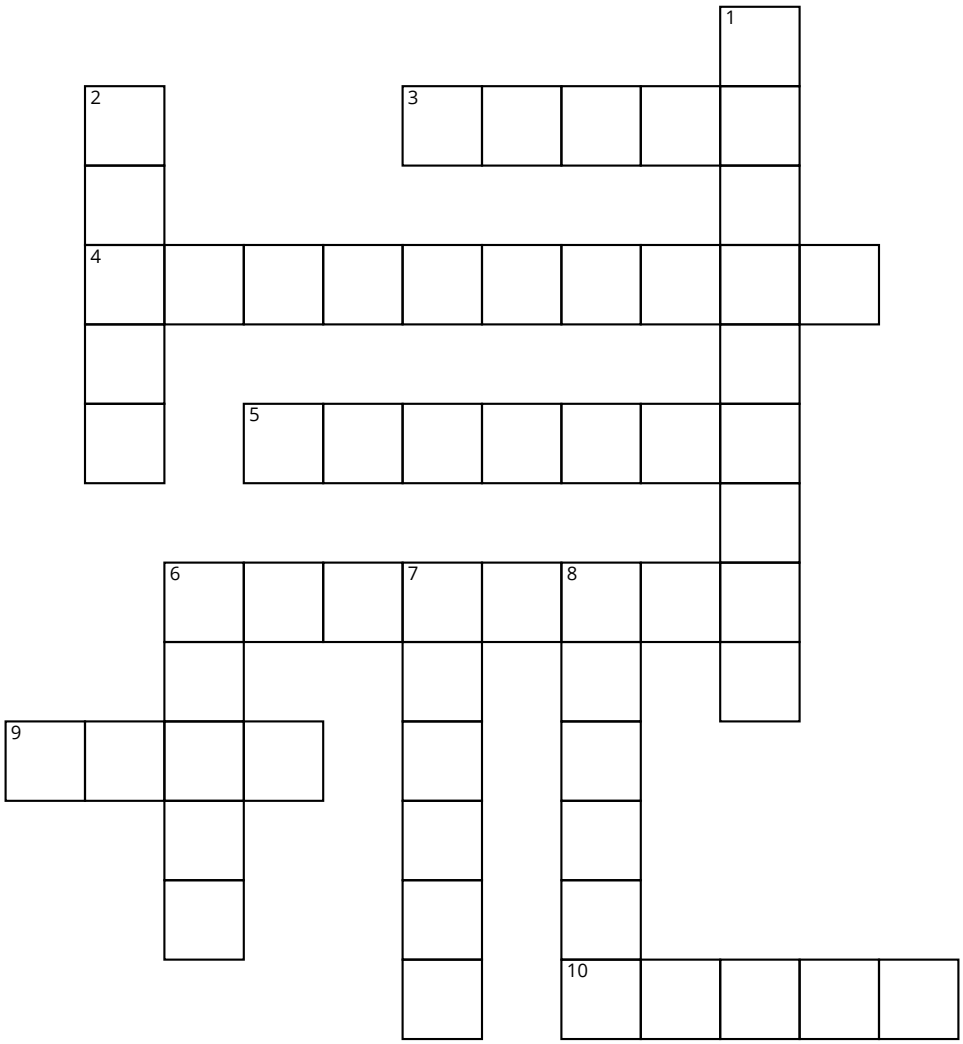

Vaakaan

3 Laiha ja kalpea sotamies, jolla oli pitkä parta.

4 Nämä Kaijan kasvoissa tekivät sodasta kaukaisen.

5 Luutnantti, joka ampui metsässä kaksi jänistä.

6 Nuori sotamies, joka kävi kerran katsomassa Pelihelvettiä.

9 Vääpeli, joka sai saappaat ensimmäisenä.

10 Sotamies, jolla oli kuusi lasta.

Pystyyn

1 Rouva Puhdin etunimi.

2 Sotamies, joka löysi saappaat tien vierestä.

6 Kersantti, jonka lapset olivat Heikki, Kalle ja Liisa.

7 Korpraali, joka myi kellonsa, koska hän tarvitsi rahaa.

8 Mies, joka teki puusta kauniita rasioita.

Keskustelu- ja kirjoitustehtäviä

Keskustele parin tai ryhmän kanssa. Voit myös kirjoittaa vastaukset viivoille. Tee tämä tehtävä, kun olet lukenut koko kirjan.

1. Vääpeli Soro ylensi itse itsensä vänrikiksi. Miksi hän teki niin? Miten hänen tarinansa loppui?

2. Peli-Jaara pelasi korttia viikkokausia. Miksi peli oli hänelle niin tärkeä? Mitä sinä arvaat?

3. Juhani Norppa sanoo: ”Yksi saa rahaa, toinen menettää kaiken ja kolmas kuolee.” Mitä hän tarkoittaa? Mitä sinä ajattelet?

4. Kirjan lopussa Lehto ajattelee: ”Jos saappaat ovat kuluneet, niin on mies itsekin.” Mitä hän tarkoittaa?

5. **Kirjassa on yhdeksän miestä. Kuka heistä on sinusta kiinnostavin? Miksi?**

6. **Kirjoita kirje. Sotamies Ahven on taas rintamalla. Hän kirjoittaa kirjeen vaimolleen Marille. Mitä hän kertoo? Mitä hän kysyy?**

Tiedonhakutehtäviä

Etsi tietoa kirjastosta tai internetistä. Kirjoita vastaus viivoille. Tee tämä tehtävä, kun olet lukenut koko kirjan.

1. Kirjan kirjoitti Pentti Haanpää.

a) Missä Pentti Haanpää syntyi?

b) Mitä Haanpää teki jatkosodassa?

c) Kirjoita yhden toisen Haanpään kirjan nimi.

2. Suurin osa kirjan tapahtumista on jatkosodan aikana.

a) Minä vuosina jatkosota oli?

b) Ketä vastaan Suomi taisteli jatkosodassa?

c) Luvussa 9 alkaa uusi sota saksalaisia vastaan. Mikä tämän sodan nimi on?

3. Kaija Holm oli lotta. Vinkki: hae sanoilla Lotta Svärd.

a) Mikä oli Lotta Svärd?

b) Mitä töitä lotat tekivät sodan aikana? Kirjoita kaksi asiaa.